

MAGYAR TAPASZTALATOK A BELSŐ PIACCAL ÖSSZEEGYEZTETHETETLEN TÁMOGATÁSOK VISSZATÉRÍTÉSÉVEL KAPCSOLATOSAN, ÉS A HAZAI SZABÁLYOZÁS

STAVICZKY PÉTER¹

Tárgyszavak: belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatások, visszatéríttetés, 37/2011. Korm. rendelet

1. Jogi háttér

A magyar jogban nem létezik olyan jogszabály, amely kifejezetten az Európai Bizottság által a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított és jogellenesen (az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével) nyújtott támogatások visszatéríttetésének eljárását szabályozná. Mivel az uniós jog ezt nem is követeli meg – a 659/1999/EK rendelet 14. cikke alapján a tagállamok saját joguk alapján járnak el ezekben az esetekben – az alábbiakban bemutatott hazai szabályozás nem sérti az uniós jogot, ugyanakkor bizonyos esetekben nem biztos, hogy alkalmas az az által megkövetelt „azonnali és hatékony” visszatéríttetés eléréséhez.

A magyar jogban

- az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Áht.),

¹ A szerző Magyarország Európai Unió mellett működő Állandó képviselőének munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető az Állandó Képviselő hivatalos véleményének.

- az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet, illetve
- az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény(Art.)

határozza meg a visszatérítetésre vonatkozó alapvető szabályokat.

Az Áht. 99. §-a értelmében: Ha az Európai Bizottság tiltott állami támogatás visszafizettetését rendeli el, a visszafizetendő összeg adók módjára behajtandó követelésnek minősül.

A 37/2011. Korm. rendelet 24. § (2) bekezdése alapján: Ha az Európai Bizottság elrendeli az állami támogatás visszafizettetését, a (fejlesztéspolitikáért felelős) miniszter felhívja a támogatást nyújtót a visszafizetés kamattal növelt mértékben történő elrendelésére.

A kedvezményezett együtt nem működése esetére vonatkozóan az adók módjára történő behajtás szabályai az Art.-ben találhatóak (lásd alább).

Ezen szabályok alapján, amennyiben az Európai Bizottság határozatában valamely magyar támogatást nyújtó szerv által odaítélt támogatás visszafizettetését rendeli el, akkor erről a tényről az adott szervet a fejlesztéspolitikáért felelős miniszter a Támogatásokat Vizsgáló Irodán keresztül tájékoztatja és felhívja, hogy a határozatban foglaltakat az abban megadott határidőn belül teljesítse.² Ha az Európai Bizottság tiltott állami támogatás visszafizettetését rendeli el, a visszafizetendő összeg adók módjára behajtandó követelésnek minősül.³

A behajtás konkrét módja a belső jogban nem került szabályozásra vélhetőleg azért, mivel a támogatás nyújtására igen különböző formákban, illetve módon kerülhet sor (jogszabály, polgári jogi szerződés, állami irányítás egyéb jogi eszköze, mulasztás stb.), ezért az eljárást a jogalkotó nem kívánta ennél pontosabban meghatározni. Ebből következően minden esetben a *támogatást nyújtó szerv feladata annak eldöntése*, hogy pontosan milyen utat választ a támogatás visszatérítetésére.

² Lásd a 37/2011. Korm. rendelet 24. § (2) bekezdését.

³ Lásd az Áht. 99. §-át.

2. A lehetséges jogi technikák a visszatéríttetésre:

1. jogalkotás,
2. a támogatást odaítélő jogi aktus (amennyiben létezik ilyen) módosítása közös megegyezéssel,
3. a támogatást odaítélő jogi aktus (amennyiben létezik ilyen) módosítása egyoldalúan,
4. bírósági eljárás során.

Ad 1. Amennyiben a támogatás nyújtására jogszabály útján került sor (pl. adóintézkedés), vagy a támogatást nyújtó szerv ezt látja a leghatékonyabb megoldásnak, a támogatás visszatéríttetésére megfelelő megoldás, a jogszabály módosítása, illetve új jogszabállyal a támogatás visszafizetésének elrendelése. A jogalkotási eljárás során természetesen figyelemmel kell lenni a jogforrási hierarchia kívánalmaira, vagyis a visszafizettetés elrendelésére az odaítélésről rendelkező jogszabálynál alacsonyabb szintű jogszabályban nem kerülhet sor. A visszamenőleges hatás miatt (már odaítélt támogatás visszafizettetésének elrendelése) és az alkotmányos jogok védelme érdekében előnyös a visszafizettetést törvényben elrendelni.

A jogalkotással történő visszatéríttetés másik lehetséges iránya a támogatási szerződés, vagy az odaítélésről rendelkező jogi aktus módosítása jogszabállyal a Ptk. 226. cikk (2) bekezdése alapján. A jogszabály útján történő szerződésmódosítás alkotmányos feltételeinek fennállása aggályokat vethet fel. A bírói úton történő szerződésmódosítás feltételeinek ez esetben is teljesülniük kell⁴ (így az ott kifejtettek itt is érvényesülnek), ezen túlmenően az alkotmánybírói gyakorlat szerint a törvényi beavatkozást igénylő lényeges körülményváltozásnak társadalmi méretűnek, azaz szerződések nagy mennyiségét érintőnek kell lennie. Mivel az Európai Bizottság határozatának végrehajtása európai uniós tagállami kötelezettségünk, amely az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésében nyer megerősítést, illetve egy, az uniós joggal ellentétes helyzet megszüntetéséhez szükséges, a belső jog által biztosított alkotmányos garanciákat ennek és az uniós jog elsőbbségének tükrében kell értelmezni.⁵ Az uniós joggyakorlat alapján a belső jogi eljárások és jogor-

⁴ Lásd alább.

⁵ A belső jogi előírások nem lehetnek a visszatéríttetés akadályai: a C-24/95 sz.

voslatok mindaddig igénybe vehetőek és alkalmazhatóak, amíg hozzájárulnak a bizottsági határozat azonnali és hatékony végrehajtásához.

Ad 2. A visszafizettetés végrehajtása – amennyiben a támogatás odaítélésére nem normatív aktussal került sor – legegyszerűbben a támogatást nyújtó szerv és a kedvezményezett megegyezésével és együttműködésével oldható meg. Amennyiben a kedvezményezett felismeri, hogy az uniós jog alapján a végrehajtás elkerülésére viszonylag szűkek a lehetőségei (a gyakorlatban, amennyiben az adott vállalkozás nem szűnik meg, nem kerülheti el a visszafizettetést), mindkét fél számára a legelőnyösebb, ha a támogatási szerződést közös akaratukkal módosítják, és a kedvezményezett a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatást, valamint annak késedelmi kamatait a támogatást nyújtó részére visszafizetteti. Amint a hazai tapasztalatok is mutatják (lásd alább) a jelenlegi jogi háttér mellett ez a megoldás a leghatékonyabb és a legalkalmasabb az uniós jog által elvárt azonnali és hatékony visszafizetés teljesítésére.

Ad 3. Amennyiben a támogatás odaítélésére egyoldalú jogi aktussal került sor, a támogatást nyújtó szerv részére nyitva álló lehetőség ezen jogi aktus egyoldalú módosítása, visszavonása. A kedvezményezett ilyen egyoldalú és számára hátrányos módosítással szemben kihasználhatja a belső jog által biztosított jogorvoslati eszközöket, ami vizsztatérítettési eljárás elhúzódásához vezethet (másodfokú eljárás, bírói felülvizsgálat,⁶ ideiglenes intézkedés kérése stb.). A belső jog által biztosított jogorvoslati lehetőségeket az uniós joggyakorlat ez esetben is korlátozza, legalább is alkalmazásuk során továbbra is megköveteli a visszafizetés imperatívuszának szem előtt tartását.⁷

Ad 4. A felek közös megegyezése hiányában a felek közös akaratával

---

Alcan-ügyben hozott ítélet [EBHT 1997, I-1591. o.], a C-232/05. sz. Bizottság kontra Franciaország-ügyben (Scott) hozott ítélet [EBHT 2006, I-10071. o.].

⁶ Megjegyzendő, hogy a nemzeti bíróságok által gyakorolható bírói felülvizsgálat az Európai Bizottság határozatának felülvizsgálatára nem terjed ki, azt kizárólag az uniós bíróságok (a Törvényszék és az Európai Unió Bírósága) látja el.

⁷ Lásd a korábban hivatkozott Scott, valamint a C-1/09. sz. Centre d'exportation du livre français (CELF) és Ministre de la Culture et de la Communication v Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE) ügyben hozott ítéletet [EBHT 2010, I-2099. o.].

megkötött támogatási szerződés egyoldalú módosításának egyik lehetséges módja a Ptk. 241. §-a által biztosított bírói út igénybevétele, amely azonban időigényes, és nagy valószínűséggel nem teszi lehetővé a Bizottság által a visszatérítetést elrendelő határozatban megszabott határidők betartását. Továbbá az eljárás kimenetele bizonytalan, ami azzal a veszéllyel jár, hogy a Bizottság a határozat végrehajtásának elmulasztása miatt az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésének megsértése miatt eljárást indíthat a Magyar Állam ellen az Európai Unió Bírósága előtt. A bírósági szerződésmódosítás feltétele, hogy a szerződéskötést követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sértse, a körülményváltozás ne legyen ésszerűen előrelátható és túlmenjen a normális változás kockázatán. Az állami támogatási ügyekben a szerződéskötést követően beállott körülményváltozások, köre, illetve az előre láthatóság lehet kérdéses, mivel az az egyik szerződéskötő fél, azaz az állam, felelősségi körébe tartozónak tekinthető. Így az állami érdeksérelem beállta nehezen állapítható meg. E módszer alkalmazása (a *clausula rebus sic stantibus* bírósági szerződésmódosítás) a támogatási szerződés jogszabállyal történő módosítása tekintetében részletezett feltételeinek fennállásán kívül megköveteli azt is, hogy a szerződéskötést követően beállott lényeges körülményváltozás társadalmi méretű legyen, vagyis a szerződések nagy tömegét érintse. Tekintettel arra, hogy ilyen bírósági eljárásra Magyarországon még nem került sor, kérdéses, hogy a bíró hogyan értékelné például az előreláthatóság hiányára való hivatkozást állami oldalról, mikor az állami támogatások előzetes bejelentése a tagállamok kötelezettsége. A lényeges körülményváltozás társadalmi méretűvé minősítését pedig adott esetben az akadályozhatja, hogy a szerződés kevés gazdasági szereplőt érint.

3. Az adók módjára történő behajtás részletszabályai

Az Art. 4. § (2) bekezdése alapján azokra a köztartozásokra, amelyekre külön törvény az adók módjára való behajtást rendeli, az Art. adóvégrehajtásra és a végrehajtással kapcsolatos nyilvántartásra vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni kell.

Az adók módjára való behajtás esetén a végrehajtást az adóhatóság megkeresés – jelen esetben a támogatást nyújtó szerv megkeresése –

alapján folytatja le. A megkeresés alapján végzett végrehajtás alapvető szabályait az Art. 146. § (2) bekezdése, 161. §-a, 163. § (1) bekezdése tartalmazza.

Megkereső szerv (behajtást kérő) és a megkeresés tartalmi kellékei: Az Art. 161. § (1) bekezdése szerint megkeresőként az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító, nyilvántartó szerv, illetőleg a köztartozás jogosultja léphet fel. A 161. § (2) bekezdés alapján a megkeresésben fel kell tüntetni a behajtást kérő és a fizetésre kötelezett azonosításához szükséges adatokat, a tartozás jogcímét, a fizetési kötelezettséget elrendelő határozat (végzés) számát, jogerőre emelkedésének időpontját, a teljesítési határidőt, a tartozás összegét és esetleges járulékait, valamint annak a jogszabálynak a pontos megjelölését, amely az adók módjára való behajtást lehetővé teszi.

Az Art. szerint az adók módjára történő végrehajtás a jogosult szerv megkeresése alapján indul, és az adóhatóság az ő javára hajt be (Art. 161. § (1) bekezdés). A hatályos szabályok szerint a jogosult csak az államháztartáson belül értelmezhető, tehát az a szerv a jogosult, amelynek a költségvetéséből folyósították a tiltott támogatást. A végrehajtáshoz hatósági jogkörrel rendelkező szerv határozata szükséges.

A fenti előírások tehát azt feltételezik, hogy a támogatást nyújtó szerv a Ket. 72. §-a értelmében vett közigazgatási döntést (határozat) tud hozni a támogatás visszafizettetése céljából. Azonban amikor a támogatás nyújtására magánjogi szerződés (pl. ingatlan adásvétel, nem megfelelő közbeszerzés stb.) útján került sor, ez nagy valószínűséggel nem járható út.

A fizetési kötelezettséget előíró határozatnak minimum azokat az elemeket tartalmaznia kell, amit a megkeresés tartalmi elemeinél az Art. előír. Az első megkeresésben az addig esedékes kamatösszeget, ezt követően pedig a behajtási eljárás elhúzódása esetén félévente vagy évente a megkeresőnek saját számításai alapján meg kellene jelölnie. Visszafizetési kötelezettség esedékességét a visszafizetési kötelezettséget előíró határozatban meg kell jelölni. Kiemelendő, hogy ha a kötelezettnek más, a NAV által végrehajtott tartozása is van, a NAV az eljárásban az esedékesség sorrendjében számolja el a behajtott összegeket.

Illetékesség: Az adók módjára behajtandó köztartozás jogosultjának megkeresése alapján jogi személy és egyéb szervezet esetében az illetékes állami adóhatóság jár el (kivéve, ha törvény a köztartozás beszedését más szerv hatáskörébe utalja). Az illetékes adóhatóság a jogi

személy, egyéb szervezet székhelye, ennek hiányában telephelye (a tevékenység gyakorlásának helye) szerinti regionális igazgatóság.

A megkereső és az adóhatóság együttműködése a behajtási eljárás alatt: A megkeresést követő változásról a behajtást kérő az adóhatóságot haladéktalanul értesíteni köteles. Az adók módjára behajtandó köztartozásra az adóhatóság fizetési könnyítést nem engedélyezhet, a tartozást nem mérsékelheti, illetőleg behajthatatlanság címén nem törölheti. Ennek megfelelően, ha a kötelezett részletfizetési, mérséklési kérelmet terjeszt elő, azt az adóhatóság a megkeresőnek továbbítja. Részletfizetés csak az Európai Bizottság engedélyével adható, ugyanakkor a Bizottság részletfizetést nem engedélyez, mivel az azonnali és hatékony visszatéríttetés végső céljával (az eredeti állapot helyreállítása, a nyújtott előny megszüntetése) ellentétes.

A behajtási eljárásban alkalmazható eszközök, intézkedések: Az adóhatóság az ingatlanon történő jelzálogjog-alapítás kivételével valamennyi adó-végrehajtási eszközt alkalmazhatja a megkeresésre végzett behajtás során.

Az eljárás befejezése, a költségek elszámolása: Az adók módjára behajtott összeget az adóhatóság haladéktalanul átutalja a köztartozás jogosultjának (megkeresőnek), illetve a behajthatatlan tartozásról a behajtást kérőt tájékoztatja. A végrehajtással kapcsolatban felmerült költség az adók módjára behajtandó köztartozás fizetésére kötelezettet terheli. Ha az adóhatóság az ingó-, illetőleg ingatlan-végrehajtás foganatosítása során a végrehajtás költségét az adózóra nem tudta áthárítani, a behajtást kérő által megelőlegezett költségminimumot a felmerült költségekre számolja el.

4. Magyar visszatéríttetési esetek konkrét tapasztalatai

Az Európai Bizottság eddig négy esetben hozott visszafizettetést elrendelő negatív határozatot.

- CR41/2005. sz. ügy: a Hosszú Távú Áramvásárlási szerződések (HTM) kérdése,
- CR1/2009. sz. ügy: A Mol Zrt. speciális bányajáradék-megállapodása az állammal,
- CR14/2009. sz. ügy: A Péti Nitrogénművek Zrt. részére nyújtott állami kezességvállalások ügye,

- SA 30.584. sz. ügy: A Malév Zrt. részére nyújtott állami támogatások ügye.

Ezek közül három már lezárult (HTM, Mol, Péti Nitrogénművek), a negyedik határozat (Malév⁸) kihirdetésére 2012. január 9-én került sor, így ezen eljárás tapasztalatairól nem tudok beszámolni. Az eddigi három lezárt esetről elmondható, hogy közös tényezőként a legfontosabb elem a kedvezményezettek előre meghatározható és alacsony száma volt. Vagyis egyik esetben sem kellett olyan támogatási program alapján nyújtott támogatások visszatéríttetését elrendelni, ahol a kedvezményezettek köre nem ismert, vagy jelentős energiával ismerhető csak meg (pl. automatikus adókedvezmények). Mindezek ellenére az eljárások között voltak jelentős különbségek mind tartalmi, mind technikai értelemben.

4.1. CR41/2005. sz. ügy⁹

A HTM-ügy 2004 óta tartott és a Bizottság 2008-ban meghozott negatív határozatát követően a magyar hatóságok több nehézséggel is szembesültek, amik az eljárás gyors lezárását hátráltatták. Egyrészt, a Bizottság a csatlakozás napjától 2008 végéig tartó árampiaci szimulációt követelt meg annak meghatározására, hogy az érintett erőművek a hosszú távú szerződéseik nélkül mennyi árbevételt értek volna el, tehát mekkora előnyben részesültek. Emellett – mivel a kormányzat a visszatéríttendő támogatás összegét csökkenteni kívánta – a magyar hatóságoknak el kellett végezniük az erőművek csatlakozás előtt végrehajtott, de a megszüntetett hosszú távú szerződés eredeti lejártáig bizonyíthatóan meg nem térülő ún. befagyott költségeinek a meghatározását, majd e költségek kompenzációjára irányuló támogatási program bejelentését.¹⁰ Ez a két eljárás rengeteg párhuzamos feladatot adott a hatóságoknak, illetve a számításokat segítő és megfelelő szoftverrel rendelkező ágazati szakértő közbeszerzéssel történő kiválasztását is el kellett végezni. Végül, de nem utolsó sorban kiemelendő, hogy a visz-

⁸ SA 30.584. sz. ügy: A Malév Zrt. részére nyújtott állami támogatások ügye.

⁹ CR41/2005. sz. ügy: a Hosszú Távú Áramvásárlási szerződések (HTM) kérdése.

¹⁰ A Bizottság vonatkozó közleménye alapján: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/stranded_costs_en.pdf

szafizettetés és a kompenzáció hazai végrehajtása érdekében jogalkotási eljárásra is szükség volt, egyrészt, mivel a korábban bemutatott általános szabályok nem adtak megfelelő alapot az eljárás végrehajtására, másrészt bonyolult kérdéseket kellett rendezni, és ki kellett jelölni az illetékes szervet (a Magyar Energia Hivatal látta el a legfontosabb feladatokat). A HTM-eket 2008 decemberével megszüntető és a visszafizettetés, valamint a befagyott költségek számításának elveit tartalmazó törvény (2008. évi CXX. törvény) elfogadása és a kapcsolódó jogalkotási eljárás során az uniós követelmények (a visszafizetési határozat elvárásai, valamint a visszafizetési joggyakorlat) betartása mellett figyelemmel kellett lenni arra is, hogy az érintett erőművek részéről erős negatív hozzáállást volt tapasztalható. Több erőmű a washingtoni székhelyi ICSID nemzetközi választott bíróság előtt meg is támadta Magyarországot a HTM-ek felmondása és a kialakult helyzet miatt. Öt erőmű a Bizottság határozatát is megtámadta a Törvényszék előtt. A törvény a szerződéses akarat „minél kisebb” mértékű csorbítása érdekében lehetőséget adott az erőműveknek, hogy a HTM-jüket az MVM Zrt.-vel közösen szüntessék meg és új, a piaci gyakorlatnak megfelelő szerződés megkötését nem tiltotta meg.

Végül a piacszimuláció alapján a hétből három erőmű esetében került kimutatásra ténylegesen visszatérítendő támogatás, azonban ezen erőművek befagyott költségeinek összege a támogatás összegét meghaladta. Így jelenleg egyik erőműnek sem kellett a támogatást visszafizetnie. Erre csak akkor kerülhet sor, ha a jövőbeli megtérülésük az előre tervezettnél magasabb lesz, mivel ebben az esetben csökken a befagyott költségük. Amennyiben a befagyott költség értéke nullára csökken, a cégnek ezt követően az Energia Hivatal által kalkuláltnál magasabb nyereség elérése az eredeti HTM lejártáig tartó időszakban már visszafizetési kötelezettséget generál. Ennek nyomán követésére ebben az időszakban az Energia Hivatal évente jelentést készít az Európai Bizottság részére.

A tényleges visszafizettetés további problémát okozott volna, okozna. Mivel az állami támogatás jelen esetben nem a költségvetésből származott, hanem a fogyasztókkal fizettette meg az állam (amennyiben az MVM HTM-eken keresztül kötelezően megvásárolt energiát csak ezen az ár alatt tudta értékesíteni a piacon, az áramfogyasztók által finanszírozott alpból veszteségeinek megtérítésére volt jogosult), a visszatérítendő összeg állami bevételként történő beszedése a fogyasztó-

tókkal szembeni tulajdonelvonást valósított volna meg. Tulajdont kisa-játítani pedig csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet. Ezért is volt szükséges a külön jogalkotásra a visszatéríttetés jogi alapjainak meghatározása során.

4.2. CR1/2009. sz. ügy¹¹

A Mol visszafizettetési eljárásában az eljárás gyors lezárását a visszafizettendő összeg (több mint 32 milliárd forint) nagysága a cég piaci ereje miatt nem befolyásolta. A cég az eljárás során végig együttműködött a magyar hatóságokkal, így az adategyeztetés (a kitermelt mennyiségek egyeztetése bányatelkenként a 2010-es évre) is gördülékeny volt. Tekintettel arra, hogy a Bizottság által tiltott támogatásnak minősített kedvezményes bányajáradékot megállapító szerződést a cég a hatóságokkal együttműködve módosította, az eljárás könnyen lezárható volt. Ennek következtében jogi kényszert nem kellett alkalmazni. A cég egyébként a Bizottság határozatát a Törvényszék előtt megtámadta.¹²

4.3. CR14/2009. sz. ügy¹³

A Péti Nitrogénművek visszatéríttetési eljárásában az eset a Bizottság által elvárt négy hónapnál hamarabb (2 hónap alatt) lezárult, ami nagy valószínűséggel példa nélküli a visszatéríttetési eljárások gyakorlatában. Ennek több előfeltétele is megnevezhető. Egyrészt a cég törekedett a hatóságokkal való együttműködésre, és a támogatás visszafizetésére közös megegyezés keretében került sor. Másrészt, mivel a Bizottság nem követelte meg a vizsgált állami kezességek megszüntetését, csak a díjazás átalakítását (az akkor hatályos, ún. válságsszabályok¹⁴ kedvez-

¹¹ CR1/2009. sz. ügy: A Mol Zrt. speciális bányajáradék-megállapodása az állammal.

¹² T-499/10 MOL kontra Bizottság.

¹³ CR14/2009. sz. ügy: A Péti Nitrogénművek Zrt. részére nyújtott állami kezességvállalások ügye.

¹⁴ A pénzügyi és gazdasági válság kezelésére adható támogatási szabályokat tar-

ményes felárrendszerének alkalmazását írta elő), a szerződések módosítása könnyen végrehajtható volt, nem kellett a hiteleket felmondani, a cég nem esett késedelembé. Továbbá ennek következtében a visszafizetendő támogatás összege a hitelek nagyságához képest viszonylag alacsony volt, ezért a cégnek nem okozott rendkívüli nehézségeket a különbség kamatokkal növelt visszafizetése sem. A cég a Bizottság határozatát a Törvényszék előtt megtámadta.¹⁵

5. Összegzés

A fenti három eset alapján elmondható, hogy a hatályos magyar szabályozás nem teljesen kielégítő, különösen, ha a kedvezményezett vonakodik, vagy „rosszhiszemű magatartással” az eljárás elhúzására törekszik. Ebből következően szükséges a jogalkotó döntése minden konkrét esetben, hogy jogszabályalkotás útján kívánja-e a visszatérítést végrehajtani, a hatékony eljárás uniós kívánalmának teljesítése érdekében. Bizonyos esetekben ez nagy valószínűséggel elkerülhetetlen. A jelenlegi jogi keretek mellett a másik nyitott kérdés, hogy mit tennie a nemzeti bíró, amennyiben egy eljárás során azt tapasztalná, hogy a hazai jog nem alkalmas az azonnali és hatékony visszatérítés biztosításához, és a Scott-ítélet alapján a nemzeti jogot félre kellene tennie. Nem egyértelmű, hogy egy ilyen esetben milyen jogszabályok vagy előírások alapján járna el, mert bár a Bizottság határozata a bírót is köti, kérdéses, hogy közvetlenül az alapján (belső jogi jogalap nélkül) hozna-e végrehajtható határozatot.

---

talmazó kiadott ideiglenes keretszabályban található kezességvállalási szabályok kerültek alkalmazásra (HL C 16., 2009.01.22. 1. o.).

¹⁵ T-387/11 Nitrogénművek Zrt. kontra Bizottság.